

Ewa Brańska
Krystyna Kamińska
Marta Kochan-Wójcik
Janusz Kostynowicz
Zofia Kuklińska
Krystyna Lubomirska
Jadwiga Lubowiecka
Elżbieta Misiorna
Eugenia Rostańska
Janina Uszyńska-Jarmoc

PROJEKT
„PODSTAWY PROGRAMOWEJ
EDUKACJI ELEMENTARNEJ”

Edukacja elementarna jest pierwszym etapem kształcenia ogólnego. Objęte są nią dzieci w wieku przedszkolnym i młodszym wieku szkolnym. Realizowana jest w przedszkolach i oddziałach przedszkolnych zorganizowanych w szkołach podstawowych oraz w klasach I-III szkoły podstawowej.

Edukacja elementarna zapewnia ciągłość wychowania i kształcenia. Respektuje prawidłowości rozwoju.

Uwzględnia indywidualną linię rozwoju każdego dziecka oraz kontekst kulturowy i społeczny. Nawiązuje do założeń współczesnej psychologii i pedagogiki dotyczących uczenia się dziecka, budowania poczucia własnej wartości i tworzenia relacji społecznych. Akcentuje wartość osoby dziecka, a w szczególności jego autonomię, niepowtarzalność i tożsamość.

Celem edukacji elementarnej jest osiągnięcie przez dziecko optymalnego rozwoju we wszystkich jego sferach.

Zadania edukacji elementarnej to:

- wspieranie dziecka w poznawaniu i wykorzystywaniu własnego potencjału rozwojowego oraz budowaniu pozytywnego obrazu własnego ja,
- tworzenie warunków umożliwiających dziecku aktywny udział w poznawaniu, uczeniu się i konstruowaniu wiedzy,
- organizowanie sytuacji sprzyjających rozwijaniu spontanicznej aktywności dziecka, wewnętrznie motywowanej i wynikającej z jego potrzeb, aktywności inspirowanej przez nauczyciela lub rówieśników oraz aktywności kierowanej przez nauczyciela i motywowanej zewnętrznie poprzez stawiane dziecku zadania,
- umożliwianie dziecku działań kreatywnych,
- tworzenie warunków do przeżywania przez dziecko satysfakcji z własnego działania i osiągniętych sukcesów,

- wspieranie dziecka w odnajdywaniu swego miejsca w grupie rówieśniczej i nawiązywaniu pozytywnych kontaktów z innymi osobami,
- budowanie poczucia przynależności dziecka do rodziny, społeczności lokalnej, regionu, kraju i Europy przez poznawanie dziedzictwa kulturowego, obyczajów i tradycji.

Powinnością nauczyciela edukacji elementarnej jest:

- wspieranie rozwoju dziecka przez motywowanie, uczenie i wychowanie w podmiotowych relacjach ze światem,
- przestrzeganie praw dziecka i jego rodziny, w tym praw określonych w Konwencji o Prawach Dziecka,
- diagnozowanie i monitorowanie rozwoju dziecka,
- tworzenie warunków edukacyjnych dostosowanych do rozwoju, dyspozycji oraz cech wychowanka,
- podejmowanie działań profilaktycznych, stymulujących, kompensacyjnych, korekcyjnych,
- zapewnianie dziecku opieki oraz możliwości zaspakajania podstawowych potrzeb emocjonalnych, poznawczych i społecznych, a także ochrona jego więzi emocjonalnych.

Nauczyciel wobec rodziców, jako pierwszych nauczycieli dziecka, pełni funkcję doradczą i wspiera ich w pozytywnym doświadczaniu rodzicielstwa.

W ramach edukacji elementarnej podejmowane są działania związane z tworzeniem dziecku optymalnych szans edukacyjnych odpowiednio do jego możliwości i potrzeb oraz wspomaganie rozwoju dziecka o specjalnych potrzebach edukacyjnych.

Zadania edukacji elementarnej realizowane są w formie edukacji zintegrowanej, w trzech obszarach edukacyjnych:

- I. Poznanie świata oraz siebie. Budowanie systemu wiedzy dziecka.
- II. Aktywność w świecie konkretnym i symbolicznym. Umiejętności i działania.
- III. Stosunek do świata oraz siebie. Budowanie systemu wartości.

Pierwszy obszar obejmuje treści i zadania edukacyjne związane z wiedzą dziecka o sobie i świecie, tworzeniem i wzbogacaniem narzędzi jej konstruowania oraz sposobami poznawania świata przez dziecko.

Treści i zadania w drugim obszarze związane są z rozwijaniem czynności poznawczych, porozumiewaniem się, praktycznym i symbolicznym działaniem oraz współdziałaniem dziecka z innymi osobami.

Trzeci obszar obejmuje treści i zadania związane z budowaniem poczucia własnej wartości, tworzeniem systemu wartości oraz rozwojem przekonań moralnych i postaw prospołecznych.

OBSZARY EDUKACYJNE

I. POZNAWANIE ŚWIATA ORAZ SIEBIE. BUDOWANIE SYSTEMU WIEDZY DZIECKA

1.1. Wiedza o sobie i rozumienie siebie

1.1.1. Tworzenie sytuacji umożliwiających dziecku zdobywanie wiedzy o sobie: o swoich potrzebach, cechach fizycznych i psychicznych, zainteresowaniach, możliwościach i zachowaniach oraz odbiorze społecznym własnej osoby.

1.1.2. Tworzenie sytuacji do rozpoznawania przez dziecko własnych możliwości poznawczych.

1.1.3. Tworzenie sytuacji do poznawania przez dziecko swoich predyspozycji i uzdolnień.

1.1.4. Tworzenie sytuacji do poznawania i akceptowania przez dziecko swoich ograniczeń.

1.1.5. Wykorzystywanie okazji i tworzenie sytuacji pozwalających na poznawanie przez dziecko podstawowych uwarunkowań własnego rozwoju.

1.1.6. Tworzenie sytuacji do dostrzegania i rozumienia przez dziecko zmian zachodzących w jego rozwoju.

1.2. Wiedza o świecie i rozumienie świata

(wiedza o porozumiewaniu się, wiedza o środowisku przyrodniczym, społecznym, kulturowym, technicznym, podstawy wiedzy o funkcjonowaniu społeczeństwa w zakresie: prawa, obywatelstwa, ekonomii i technologii informacyjnych).

1.2.1. Podtrzymywanie i rozwijanie naturalnej potrzeby wielowymiarowego poznawania przez dziecko świata i siebie w bezpośrednim kontakcie z rzeczywistością, obrazem, symbolem, słowem oraz w relacjach interpersonalnych.

1.2.2. Budzenie zaciekawienia dziecka otaczającą je rzeczywistością przyrodniczą, społeczną oraz kulturową. Umożliwienie dziecku rozpoznawania oraz rozumienia istoty i funkcji rzeczy.

1.2.3. Tworzenie okazji edukacyjnych umożliwiających dziecku odczuwanie radości z odkrywania związków i relacji ja – świat przyrody, ja – świat społeczny, ja – świat kultury, nauki i techniki.

1.2.4. Stwarzanie dziecku możliwości samodzielnego poznawania otoczenia rodzinnego, społecznego, kulturowego i przyrodniczego, a także krytycznego interpretowania uzyskanych informacji i opinii.

1.2.5. Umożliwianie dziecku poznawania interesujących miejsc, krajobrazów, regionów w Polsce i na świecie, wybranych obiektów, procesów i zjawisk przyrodniczych w najbliższym, a następnie dalszych środowiskach.

1.2.6. Umożliwienie dziecku poznawania różnorodnych źródeł informacji, określania ich wiarygodności i przydatności.

1.2.7. Wykorzystywanie okazji i tworzenie sytuacji do poznawania i rozumienia przez dziecko sensu symboli i znaków reprezentujących różne aspekty rzeczywistości.

1.2.8. Wykorzystywanie okazji i tworzenie sytuacji do rozpoznawania i interpretowania przez dziecko zachowań oraz treści symbolicznych związanych z kulturą i historią.

1.2.9. Tworzenie sytuacji edukacyjnych do poznawania i interpretowania przez dziecko polskich i światowych dzieł sztuki (plastycznych, muzycznych, teatralnych i innych).

1.2.10. Umożliwienie dziecku zdobywania elementarnej wiedzy o tworzeniu i warunkach działań twórczych.

1.2.11. Tworzenie sytuacji i okazji edukacyjnych pozwalających dziecku na bezpośredni kontakt z innymi ludźmi, poznawanie ich cech, ról i możliwości, rozpoznawanie i nazywanie ich potrzeb, uczuć i oczekiwań, a także możliwości indywidualnego i grupowego działania na rzecz innych osób.

1.2.12. Wykorzystywanie okazji i tworzenie sytuacji do poznawania przez dziecko reguł życia społecznego.

1.2.13. Umożliwianie dziecku rozwijania świadomości form języka mówionego.

1.2.14. Wykorzystywanie okazji i tworzenie sytuacji edukacyjnych do poznawania i rozumienia przez dziecko istoty oraz funkcji pisania i czytania jako nowego sposobu komunikowania się.

1.2.15. Umożliwianie dziecku zdobywania elementarnej wiedzy o języku, ujętej w reguły pisowni i gramatyki.

1.2.16. Wychowanie dziecka w przekonaniu, że zdrowie jest wartością, przez dostarczenie mu wiedzy o zdrowym stylu życia.

1.3. Narzędzia konstruowania wiedzy o świecie i sobie

(zmysły, myślenie, język mówiony i pisany, emocje i uczucia)

1.3.1. Tworzenie sytuacji umożliwiających dziecku doskonalenie „narzędzi” poznawania i budowania obrazu świata i siebie.

1.3.2. Umożliwianie dziecku rozwijania wrażliwości zmysłowej oraz doskonalenia procesów pamięci i uwagi.

1.3.3. Budzenie i rozwijanie w dziecku wrażliwości etycznej, estetycznej oraz zdolności do empatii.

1.3.4. Umożliwianie dziecku kształcenia umiejętności sprawnego posługiwania się językiem pod względem fonetycznym, gramatycznym i leksykalnym.

1.3.5. Umożliwianie rozwijania przez dziecko zdolności wykorzystywania operacji myślowych w procesie uczenia się (w tym myślenia biograficznego, narracyjnego, matematycznego).

1.3.6. Tworzenie warunków do nabywania i doskonalenia przez dziecko umiejętności czytania i pisania.

1.3.7. Tworzenie sytuacji ułatwiających dziecku szeregowanie, różnicowanie, porządkowanie, klasyfikowanie.

1.4. Sposoby poznawania świata i siebie

(przez obserwowanie, manipulowanie, eksplorowanie, próby i błędy, odkrywanie, działanie celowe, przekształcanie, eksperymentowanie)

1.4.1. Wykorzystanie okazji i tworzenie sytuacji edukacyjnych do poznawania przez dziecko rzeczywistości społeczno-kulturowej, przyrodniczej, naukowo-technicznej przez obserwowanie, uczestniczenie, eksplorowanie, odkrywanie, przeżywanie, przekształcanie i eksperymentowanie.

1.4.2. Umożliwianie rozwijania i wspierania samodzielności dziecka w myśleniu dzięki wykorzystywaniu okazji i tworzeniu sytuacji edukacyjnych ułatwiających rozwijanie umiejętności myślenia przyczynowo-skutkowego przez zachęcanie dziecka do formułowania pytań, dostrzegania problemów, poszukiwania i wyjaśniania informacji o świecie.

1.4.3. Tworzenie warunków umożliwiających dziecku gromadzenie doświadczeń badawczych pozwalających na bezpośrednie, wielozmysłowe poznawanie świata, zbieranie, kodowanie i porządkowanie informacji o świecie i o sobie.

1.4.4. Wykorzystanie okazji i tworzenie sytuacji edukacyjnych do gromadzenia i przetwarzania przez dziecko doświadczeń logiczno-matematycznych (po-

znawczych, praktycznych, społecznych) pozwalających na pośrednie poznawanie świata oraz siebie.

1.4.5. Wykorzystywanie okazji i tworzenie warunków umożliwiających dziecku porządkowanie wiedzy o świecie i sobie według kategorii: czas, przestrzeń, przyczynowość, liczba.

1.4.6. Umożliwienie doskonalenia zdolności twórczych dziecka (myślenia twórczego, wyobraźni i fantazji) przez różnorodne formy ekspresji (werbalnej, ruchowej, muzycznej, plastycznej).

II. AKTYWNOŚĆ W ŚWIECIE KONKRETNYM I SYMBOLICZNYM. UMIEJĘTNOŚCI I DZIAŁANIA

2.1. Umiejętności poznawania siebie i kierowania sobą

2.1.1. Tworzenie warunków do działań autokreacyjnych przez rozwijanie poczucia sprawstwa, ciągłości w czasie i intencjonalności.

2.1.2. Wzmacnianie ciekawości dziecka oraz jego motywacji do poznawania siebie, swoich mocnych i słabych stron.

2.1.3. Rozwijanie samodzielności dziecka w zakresie czynności samoobsługowych oraz umiejętności związanych z dbałością o własne zdrowie i bezpieczeństwo (nawyki higieniczne, aktywność ruchowa, zachowanie bezpieczeństwa).

2.1.4. Wykorzystywanie okazji i tworzenie sytuacji edukacyjnych umożliwiających dziecku rozwijanie umiejętności konstruktywnego radzenia sobie z własnymi emocjami oraz właściwego reagowania na przejawy emocji innych (w tym identyfikowania i nazywania podstawowych stanów emocjonalnych, wyrażania własnych pragnień i kontrolowania zachowań).

2.1.5. Rozwijanie umiejętności dziecka radzenia sobie w sytuacjach nowych i trudnych.

2.1.6. Wykorzystywanie okazji i tworzenie sytuacji edukacyjnych umożliwiających dziecku rozwijanie umiejętności planowania, dokonywania wyborów i podejmowania decyzji.

2.1.7. Motywowanie i tworzenie warunków do rozwoju samodzielności dziecka, umiejętności przekształcania i kreowania planów dotyczących własnej osoby.

2.1.8. Wykorzystywanie okazji i tworzenie sytuacji edukacyjnych do podejmowania przez dziecko odpowiedzialności za siebie.

2.2. Umiejętności komunikowania się i budowania relacji społecznych

2.2.1. Umożliwianie dziecku zbierania doświadczeń w mówieniu, słuchaniu i byciu słuchanym.

2.2.2. Tworzenie sytuacji ułatwiających dziecku komunikowanie się z otoczeniem przez umożliwianie mu ekspresji spostrzeżeń, emocji, przeżyć, uczuć, w różnych formach działalności oraz z zastosowaniem werbalnych i niewerbalnych środków przekazu.

2.2.3. Wykorzystywanie okazji i tworzenie sytuacji edukacyjnych umożliwiających dziecku rozwijanie umiejętności używania języka w zależności od sytuacji i kontekstu społecznego komunikowania się.

2.2.4. Tworzenie dziecku warunków do gromadzenia doświadczeń językowych w zakresie najważniejszych funkcji języka oraz rozwijania umiejętności używania języka w tych funkcjach.

2.2.5. Wykorzystywanie okazji i tworzenie sytuacji edukacyjnych umożliwiających dziecku rozwijanie umiejętności posługiwania się prostymi technikami żywego słowa.

2.2.6. Umożliwianie dziecku rozwijania umiejętności tworzenia oraz stosowania symboli i znaków w procesie poznawania różnorodnych aspektów otaczającej je rzeczywistości.

2.2.7. Tworzenie sytuacji edukacyjnych umożliwiających dziecku rozwijanie oraz wykorzystywanie umiejętności czytania, pisania w różnorodnych sytuacjach społecznych i poznawczych.

2.2.8. Wykorzystywanie okazji i tworzenie sytuacji edukacyjnych umożliwiających dziecku rozwijanie umiejętności interpretacji oraz tworzenia różnych tekstów (użytkowych i literackich).

2.3. Umiejętności działania w świecie w kontekście praktycznym, poznawczym i symbolicznym

2.3.1. Tworzenie warunków sprzyjających spontanicznej, inspirowanej i kierowanej aktywności dziecka w świecie realnym i symbolicznym.

2.3.2. Tworzenie wspólnie z rodzicami warunków do rozwijania przez dziecko aktywności ruchowej w zabawach, ćwiczeniach fizycznych, czynnościach instrumentalnych, tańcach i przedstawieniach.

2.3.3. Rozwijanie sprawności manualnej dziecka oraz umiejętności posługiwania się różnymi narzędziami i urządzeniami technicznymi.

2.3.4. Tworzenie warunków umożliwiających dziecku wykorzystywanie umiejętności rysowania, pisania, czytania i liczenia w celu rozumienia świata i siebie.

2.3.5. Tworzenie warunków umożliwiających dziecku wykorzystywanie umiejętności matematycznych sposobów ujmowania relacji przestrzennych, czasowych, jakościowych i ilościowych istniejących w rzeczywistości przyrodniczej, społecznej, technicznej i kulturowej.

2.3.6. Tworzenie warunków do rozwijania właściwych zachowań w stosunku do zwierząt, rozwijanie umiejętności dbania o środowisko i podejmowania działań ekologicznych.

2.3.7. Wykorzystywanie okazji oraz organizowanie sytuacji edukacyjnych, w których dziecko rozwija i ćwiczy umiejętność intencjonalnego uczenia się.

2.3.8. Wspomaganie dziecka w dostrzeganiu i rozwiązywaniu problemów życia codziennego w najbliższym otoczeniu społecznym i przyrodniczym.

2.3.9. Tworzenie warunków, w których dziecko uczy się zasad bezpiecznego zachowania i szukania pomocy w sytuacji zagrożeń.

2.3.10. Tworzenie warunków i wykorzystywanie okazji umożliwiających dziecku rozwijanie umiejętności poszukiwania, dobierania i wykorzystywania różnorodnych źródeł informacji potrzebnych w codziennym funkcjonowaniu dziecka.

2.3.11. Tworzenie sytuacji, w których dziecko wykorzystuje posiadaną wiedzę oraz stosuje różne sposoby rozwiązywania problemów poznawczych i praktycznych.

2.3.12. Tworzenie warunków oraz wykorzystywanie okazji, w których dziecko może spostrzegać i potwierdzać przydatność posiadanych wiadomości i umiejętności.

2.3.13. Tworzenie warunków i wykorzystywanie okazji umożliwiających dziecku doskonalenie funkcjonowania w rzeczywistości społeczno-kulturowej, dzięki ekspresji muzycznej, plastycznej, ruchowej i werbalnej.

2.4. Umiejętności funkcjonowania (współbycia, współpracy i współdziałania) w różnych grupach społecznych

2.4.1. Tworzenie wspólnie z rodzicami warunków, w których dziecko jest wspierane w pełnieniu różnych ról w relacjach interpersonalnych, ze zwróceniem uwagi na relacje dziecka w rodzinie.

2.4.2. Tworzenie sytuacji oraz wykorzystywanie okazji do pełnienia przez dziecko różnych ról społecznych w układach interpersonalnych.

2.4.3. Tworzenie sytuacji oraz wykorzystywanie okazji umożliwiających dziecku rozwijanie umiejętności budowania pozytywnych relacji z rówieśnikami i z innymi ludźmi.

2.4.4. Tworzenie sytuacji wychowawczych rozwijających umiejętność zespołowego rozwiązywania zadań i współdziałania w grupie, w których dziecko pomaga uczyć się rówieśnikom oraz uczy się od rówieśników.

2.4.5. Zachęcanie dziecka do udziału w tworzeniu i uzgadnianiu projektów wspólnie z rówieśnikami.

2.4.6. Tworzenie sytuacji oraz wykorzystywanie okazji umożliwiających dziecku rozwijanie umiejętności współpracy z innymi na rzecz najbliższego środowiska społecznego i przyrodniczego.

2.4.7. Tworzenie sytuacji oraz wykorzystywanie okazji umożliwiających dziecku rozwijanie umiejętności wyrażania własnych opinii oraz przyjmowania opinii innych osób.

2.4.8. Tworzenie sytuacji oraz wykorzystywanie okazji umożliwiających dziecku rozwijanie umiejętności akceptowania innych mimo różnic związanych z płcią, stanem posiadania, zainteresowaniami i poglądami.

2.4.9. Zachęcanie dziecka do okazywania zrozumienia, życzliwości oraz do pomagania innym w codziennych sytuacjach.

2.4.10. Wspieranie dziecka w konstruktywnym rozwiązywaniu problemów oraz radzeniu sobie w sytuacjach konfliktowych.

2.4.11. Wzmacnianie dziecka w postępowaniu zgodnym z regułami i normami życia społecznego.

2.4.12. Wspieranie w dziecka w uczeniu się zachowań wynikających z zasad demokracji.

III. STOSUNEK DO ŚWIATA ORAZ SIEBIE. BUDOWANIE SYSTEMU WARTOŚCI

3.1. Poczucie własnej wartości i tożsamość

3.1.1. Tworzenie wspólnie z rodzicami warunków, w których dziecko ma poczucie, że jest akceptowane i ważne.

3.1.2. Budowanie wraz z rodzicami poczucia własnej wartości dziecka.

3.1.3. Tworzenie wspólnie z rodzicami warunków, w których dziecko jest wspierane w budowaniu pozytywnego obrazu siebie i poczucia własnej wartości przez umożliwianie mu samodzielnego wykonywania zadań, realizowania zamiarów i zainteresowań, podejmowania ważnych dla niego ról oraz twórczych działań w różnych dziedzinach aktywności.

3.1.4. Wzmacnianie w dziecku wiary w siebie przez tworzenie okazji i możliwości osiągnięcia przez nie sukcesów.

3.1.5. Tworzenie okazji do rozwoju samodzielności dziecka przez zapewnianie mu rozumnej swobody przy jasno określonych granicach.

3.1.6. Tworzenie sytuacji umożliwiających dziecku przeżywanie i wartościowanie skutków własnych decyzji oraz podejmowanych przez siebie wyborów.

3.1.7. Umożliwianie dziecku podejmowania prób pozytywnej samooceny.

3.1.8. Tworzenie sytuacji, w których dziecko uzyskuje bezpieczne, rzetelne informacje związane z oceną jego zachowań, osiągnięć i wykonaniem zadań.

3.1.9. Stosowanie ocen opisowych i progresywnych, nie opartych na porównywaniu dziecka z rówieśnikami oraz wykorzystywanie informującej, motywacyjnej i formującej funkcji oceniania.

3.1.10. Ochranianie więzi dziecka ze znaczącymi dla niego osobami.

3.1.11. Wzmacnianie poczucia zakorzenienia dziecka w rodzinie.

3.1.12. Wzmacnianie tożsamości kulturowej, historycznej, narodowej lub etnicznej dziecka.

3.2. Kultura duchowa i materialna (rodziny, regionu, kraju, Europy i świata) jako źródło budowania systemu wartości

3.2.1. Tworzenie dziecku wspólnie z rodzicami okazji do odkrywania i akceptowania wartości, norm i obyczajów jego rodziny.

3.2.2. Wprowadzanie dziecka w kulturę duchową i materialną najbliższego środowiska, regionu, kraju, Europy, świata.

3.2.3. Zachęcanie do refleksyjnego i krytycznego odbioru sztuki plastycznej, filmowej, teatralnej i muzycznej.

3.2.4. Ukazywanie dziecku świata wartości uniwersalnych, takich jak: dobro, piękno, prawda, miłość, wolność oraz tworzenie sytuacji sprzyjających ich przeżywaniu i realizowaniu.

3.2.5. Tworzenie sytuacji umożliwiających odnajdywanie w kulturze rodzimnej i regionalnej źródeł wartości oraz kultywowania ich.

3.2.6. Tworzenie okazji do wartościowania estetycznego.

3.2.7. Tworzenie okazji do rozpoznawania wartości środowiska i rozumienie konieczności dbania o nie.

3.3. Przekonania moralne i postawy

3.3.1. Tworzenie wspólnie z rodzicami warunków, w których dziecko uczy się szacunku i zrozumienia dla innych osób.

3.3.2. Stwarzanie okazji do dokonywania przez dziecko wyborów i zdawania sobie sprawy z ich konsekwencji oraz rozwijania poczucia sprawstwa.

3.3.3. Wykorzystywanie okazji i tworzenie warunków, w których dziecko uczy się szanowania własnej i cudzej pracy.

3.3.4. Tworzenie okazji do wartościowania moralnego.

- 3.3.5. Tworzenie warunków, w których dziecko podejmuje działania na rzecz innych osób motywowane poczuciem sprawiedliwości i rozumowaniem moralnym.
- 3.3.6. Rozwijanie pozytywnych postaw wobec osób młodszych, słabszych i wymagających pomocy przez powierzanie zadań oraz ról wymagających troskliwości i opiekuńczości.
- 3.3.7. Tworzenie warunków, w których dziecko uczy się akceptowania różnic między ludźmi, szacunku dla odmienności i zachowań tolerancyjnych.
- 3.3.8. Organizowanie sytuacji, w których dziecko rozwija przekonania o sprawiedliwości, uczestnicząc w wymianie i doświadczając wzajemności.
- 3.3.9. Tworzenie okazji do prezentowania i uczenia się zachowań prospołecznych, altruistycznych oraz proekologicznych.
- 3.3.10. Budowanie przekonań i postaw społecznie wartościowych poprzez wykorzystanie między innymi wzorów literackich, postaci historycznych, autorytetów moralnych.
- 3.3.11. Tworzenie warunków, w których dziecko poznaje wartości związane z zasadami demokracji.

SYLWETKA DZIECKA KOŃCZĄCEGO EDUKACJĘ ELEMENTARNĄ

Dziecko kończące edukację elementarną charakteryzuje:

- ciekawość świata, gotowość do podejmowania różnorodnych zadań oraz satysfakcja z ich wykonania,
- gotowość do stawiania pytań, budowania hipotez, przewidywania oraz odkrywania,
- samodzielność w odkrywaniu pojęć, zależności i zjawisk,
- wiara w siebie i gotowość do pracy nad sobą,
- gotowość do porządkowania swojej wiedzy osobistej oraz prezentowania pomysłów i argumentów w rozmowie,
- umiejętność konstruowania powiązań pomiędzy nowymi informacjami i wiedzą, którą już posiada,
- umiejętność czytania, pisania i liczenia,
- zdolność do kreatywnego działania,
- zaangażowanie w pracę, którą podejmuje z przyjemnością, zgodnie z własnymi możliwościami i zainteresowaniami,
- odpowiedzialność za swoje uczenie się oraz współuczestniczenie w projektowaniu, organizowaniu i ewaluowaniu swoich doświadczeń edukacyjnych,
- umiejętność wyrażania, w różnych formach, swoich idei, przekonań i wartości,
- umiejętność relacjonowania własnych doświadczeń wyniesionych z najbliższego środowiska i z kontaktów z innymi źródłami informacji,
- zdolność do nawiązywania pozytywnych kontaktów emocjonalnych,
- umiejętność pracy w różnych grupach oraz uczenia się tak od nauczyciela jak i rówieśników,
- gotowość do wykorzystywania posiadanej wiedzy oraz swych umiejętności w sytuacjach życia codziennego,
- umiejętność dostrzegania i uświadamiania sobie i innym zagrożeń oraz umiejętność korzystania z pomocy w takich sytuacjach,
- umiejętność korzystania z podstawowych zasad zdrowego stylu życia.